

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ЯК ВАГОМИЙ ІНДИКАТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Марченко О.А.,

доктор економічних наук, доцент

Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б.Хмельницького

Постол А.А.,

доктор економічних наук, доцент

Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б.Хмельницького

Ключові слова: *інвестиційна діяльність, економічний розвиток, галузь, виробництво.*

Key words: investment activity, economic development, industry, production.

Важливим індикатором економічного розвитку Запорізької області є інвестиції, активізація яких є результатом створення сприятливого бізнес-середовища в регіоні та державі загалом, а також запорукою зростання ділової активності, формування інституційної інфраструктури підтримки та просування інвестицій.

У 2018 р. значно зросли капітальні інвестиції в економіку Запорізької області – з 7123,3 млн. грн. до 20069,6 млн. грн. (порівняно із 2015 р.). Аналіз просторового розподілу капітальних інвестицій по території області свідчить про їх концентрацію в м. Запоріжжі та навближених до нього районах. Важливою для розвитку області є тенденція суттєвого перевищення темпів зростання капітальних інвестицій за останні 8 років не у зазначених районах, а в приморських та в районах з традиційно нижчим рівнем економічної активності сільськогосподарської

спеціалізації. Тобто у стратегічній перспективі може відбутись територіальна деконцентрація економічної діяльності по території області, що є позитивним явищем.

Основним джерелом капітальних інвестицій у Запорізькій області упродовж досліджуваного періоду були власні кошти підприємств, частка яких у загальному обсязі капітальних інвестицій станове 84,1%. Традиційно, найвища частка капітальних інвестицій у Запорізькій області фінансується промисловими підприємствами (зокрема, у 2018 р. – 64,9% або 9782,1 млн. грн.). Сільськогосподарськими підприємствами регіону було вкладено 17,8% (або 2681,2 млн. грн.) капітальних інвестицій, підприємствами, які діють у сфері державного управління, оборони, соціального страхування – 4,9% (або 744,5 млн. грн.), а підприємствами інших видів економічної діяльності – менше 3% від загального обсягу капі-

тальних інвестицій області [1,2].

Однак, на фоні зростання частки капітальних інвестицій, профінансованих промисловими та сільськогосподарськими підприємствами, знижується питома вага інвестування у професійну, наукову та технічну діяльність (з 4,4% у 2015 р. до 2,5% у 2017 р.), що ускладнює формування платформи для майбутньої ефективної співпраці науки та бізнесу, розробки та просування наукових ідей та інноваційних продуктів у промисловому та інших секторах економіки області.

Разом з тим, активний розвиток промислової інфраструктури регіону сьогодні стає викликом для його екології. Попри це, капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища у 2017 р., порівняно із 2016 р., знизилися на 245,7 тис. грн. Відтак, стратегічним завданням регіону сьогодні є ефективне використання наявного інвестиційного потенціалу, зокрема, задля поліпшення стану навколишнього природного середовища.

Запорізька область належить до експортоорієнтованих регіонів України, входить в п'ятірку лідерів за обсягами експорту товарів. Частка експорту у випуску товарів і послуг Запорізької області у 2018 р. становила 27,6%, що перевищило відповідний середній показник по Україні на 4,7%.

Незважаючи на уповільнення темпів зростання експорту товарів та послуг у 2013-2018 рр. (середньорічний темп росту 90,6%), в області зберігається позитивне сальдо зовнішньоторговельного балансу [3].

Упродовж 2013-2018 рр. область наростила свій експортний потенціал з 64,2% до 78,4% у ВДВ (при цьому, відповідні показники по Україні – 37,9% та 45,7%), що позитивно вплинуло на зростання конкурентоздатності виготовленої продукції на міжнародному ринку. Разом з тим, зросла й частка експорту послуг у ВДВ – з 4% у 2013 р. до 6,5% – у 2018 р. [2].

Область стабільно розширює коло країн – торговельних партнерів, (у 2016 році – 147 країн; у 2017 р. – 152 країни; у 2018 р. – 157 країн). Основним партнерами Запорізької області щодо експорту є країни ЄС, товари експортуються в Італію (4%), Польщу (3,4%), Німеччину (3%), Грецію (2,8%), Болгарію (2,2%) та Чехію (2,1%) [1].

В області діють 25 міжрегіональних угод про співробітництво з регіонами іноземних країн (Російська Федерація, Республіка Білорусь, Республіка Болгарія, Грузія, Республіка Ірак, Казахстан, Китайська Народна Республіка, Словацька Республіка, Узбекистан та ін.). Щороку розробляється банк комерційних пропозицій запорізьких виробників та реєстр виставкових заходів з метою інформування зацікавлених іноземних бізнес-структур та пошуку партнерів для запорізьких ділових кіл.

З метою розширення ринків збуту продукції підприємств регіону, збільшення кола іноземних партнерів, налагодження нових ділових контактів для збільшення обсягів експорту проводяться бізнес-місії, виставкові заходи, презентації економічного та інвестиційного потенціалу серед потенцій-

них партнерів за кордоном та під час зустрічей керівництва області з офіційними та бізнес делегаціями іноземних країн [4].

Упродовж 2015-2017 рр. спостерігалося збільшення надходжень акціонерного капіталу нерезидентів в економіку області. У 2017 р. надійшло близько 44,7 млн. дол. США, що у 2 рази перевищило відповідний показник 2016 р. та на 106% показник 2015 р.

Основними причинами стабільного надходження акціонерного капіталу нерезидентів в економіку Запорізької області стали стабілізація (регулювання) політичної та економічної ситуації в країні та області, прискорення реформ в різних галузях економіки та влади, проведення децентралізації.

Інвестиції в область у 2018 р. надійшли із 51 країни світу. До основних країн-інвесторів, на які припадає майже 96% загального обсягу прямих іноземних інвестицій, належать Кіпр (406,1 млн. дол. США), Нідерланди (47,3 млн. дол. США), Естонія (32,4 млн. дол. США), Швеція, Республіка Корея, Словаччина, Швейцарія, Бермудські Острови, Панама та Беліз [3].

За підтримки облдержадміністрації на території області у 2018 р. продовжено реалізацію масштабних інвестиційних проектів з будівництва парків вітрових (інвестори – ТОВ «Вінд Пауер» ДТЕК, Euro Cape New Energy) та сонячних електростанцій (інвестор – ТОВ «Токмак Солар Енерджи»), а також перевантажувальних терміналів (інвестор – ТОВ СП «НІБУЛОН»). Саме ці проекти акумулювали вагому

частку прямих іноземних інвестицій області.

Іншими потужними підприємствами області з іноземним капіталом є ПАТ «ЗМК «Запоріжсталь» (країни-інвестори Кіпр, Велика Британія), ЗАТ «Запорізький залізорудний комбінат» (Словаччина), КП «Міжнародний аеропорт «Запоріжжя» (Австрія), ЗАТ «ІВЕКО-Мотор Січ» (Італія), ПАТ «ДТЕК Дніпроенерго» (Нідерланди, Кіпр), ПАТ «Український графіт» (Естонія), ПАТ «Карслберг Україна» (Швеція), ПАТ «Запоріжкран» (Фінляндія), ТОВ «Запорізький титаномагнієвий комбінат» (Кіпр), ТОВ «Єврофрут Компані» (Китай) та ін.

Перспективними галузями регіону для залучення прямих іноземних інвестицій сьогодні є гірничо-металургійний комплекс, енергетика, транспортне машинобудування, двигунобудування, наука і освіта, інформаційно-комунікаційні технології, вирощування сільськогосподарської продукції, переробка сільськогосподарської продукції та виробництво продуктів харчування, індустрія гостинності, туризм, муніципальне господарство та медицина.

Загалом, основною метою залучення інвестицій в економіку Запорізької області є поліпшення інвестиційного клімату області, підвищення ефективності інвестиційної діяльності, створення умов для зростання надходжень прямих іноземних інвестицій, передусім у галузі високотехнологічного виробництва, а також для забезпечення модернізації регіональної економіки, інфраструктури та соціальної сфери

на основі ефективного використання наявного потенціалу та конкурентних переваг Запорізької області.

Література

1. Запорізька область за 2018 рік, Головне управління статистики у Запорізькій області, Запоріжжя 2019. – 460с.
2. Державна служба статистики України [<http://www.ukrstat.gov.ua/>].
3. Міста та райони Запорізької області за 2018 рік, Статистичний щорічник за 2019 рік, Головне управління статистики у Запорізькій області, Запоріжжя 2019. – 460с.
4. Hassan Ali Al-Ababneh, Oksana A. Marchenko, Kateryna A. Pylypenko and Sergiy P.Kuchyn. Marketing in the sphere of postal communication of developing countries// Management Science Letters Volume: 9. – Issue: 10. – 2019. – P. 1609-1616.